

LBRIS

We know
books

*Sînziana-Andra
Ghițoi*

*...O Poveste
Din Povești
Despre Timpul fără veste
Cu Bunicii care-au fost
Și Nepoata care este...*

ACELEI FETIȚE, UITATE

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2022

Mulțumiri doamnei **Raluca Pop**
pentru asistența la limbajul regional maramureșean

EDITORI:
Manager Irinel Merlușcă
Redactor Elena Dițu

DESIGN •
TEHNOREDACTARE:
Editura Creator

CORECTURĂ:
Elena Dițu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Ghițoi, Sinziana-Andra
Aceleși fetițe uitate: proză / Sinziana-Andra Ghițoi.- Brașov:
Creator, 2022
ISBN 978-606-029-553-2
821.135.1

© **EDITURA CREATOR**, 2022

Str. Zaharia Stancu, Nr. 21A, Brașov, România
E-mail: contact@edituracreator.ro
Tel.: 0720 539533

Str. Mureșenilor nr. 14, Brașov, România
Tel.: 0268 477 799
E-mail: office@libris.ro

Respect pentru oameni și cărți

Editura **CREATOR** face parte din grupul de firme **LIBRIS**

CUPRINS

7	CUVÂNT ÎNAINTE de <i>Răzvan Săraru</i>
9	POVESTE DESPRE POVEȘTI
13	O OARECARE PĂPUȘĂ RUSEASCĂ
20	DOUĂ VIEȚI
23	PATRU-SPRE-ZECE... ȘI-A STAT
28	FERESTRE PENTRU MAI-TÂRZIUL DE NICIODATĂ...
31	ANOTIMPUL CIREȘELOR COAPTE
37	DESPRE CÂTE NU SPUN, DE FAPT, POVEȘTILE
39	ȘI APOI SE FĂCEA DIMINEAȚĂ
48	CUCA
53	TAINA
57	CUIBURILE CU MAGI
63	SARA DE AJUN
68	DAFINA ȘI... DAFINUL
75	CÂT SARE COCOȘUL DE PE GARD, JOS
80	OUĂ ÎNCHISTRITE
85	HINTA DIN CURTEA CU BUNICI
89	„SPĂRGĂTORUL DE NUCI”
95	NU MAI EXISTĂ TITLU
103	GALBEN NEPOTRIVIT

- 107 TOT ÎNTUNERICUL DIN NOI...
- 110 PEDAGOGIE
- 116 ALUMNI-PRIMI INTER PARES.
 RECURS LA RETORICĂ. SAU LA
 MORALĂ. SAU... ȘI-ȘI
- 121 TOATE DIMINEȚILE
 LUMII ȘI NICIUN APUS FĂRĂ ROST
- 124 ACELEI FETIȚE UITATE...
- 128 PE STRĂZILE ALTEI
 LUMI – ROSTUL RĂBDĂRII ȘI
 RĂBDAREA ROSTURILOR
- 130 SFÂNTUL ANDREI FĂRĂ... ANDREI...
- 132 SFÂRȘIT DE NOIEMBRIE
- 134 JOI, ÎNAINTE DE CRĂCIUN
 (CLIȘEISTIC, DAR RESPIRĂM)
- 138 CONTRATIMP
- 140 PEREȚI DE STICLĂ
- 142 ANUL NOU...
 AL POVEȘTILOR.
- 144 MIERCURI, ÎN ATENA... ALT BUNIC
 ÎN PRIM-PLAN
- 151 DUMINICĂ CU PĂPUȘI, FLORI ȘI...
 SOARE DIN ALT TIMP...
- 155 DUPĂ
- 159 UNDEVA, CÂNDVA...
 ÎN APRILIE
- 160 RĂTĂCIRI
 DE APRILIE-MAI
- 162 MOȘII DE VARĂ
- 163 CĂRȚI DE POMANĂ...

- 166 A-CASA ALTEI POVEȘTI
- 170 ZILELE SE NUMĂRĂ CU ANIL...
- 172 MAI E CEVA TIMP... PÂNĂ SE
ÎNSEREAZĂ
- 177 CAP-COMPASS. CU DOI DE S.
BUNICII AVEAU DREPTATE!
- 183 TREI SFERTURI DE VIAȚĂ
- 185 BUNICUL, BUNICA BUNICULUI ȘI
CU MINE

Amintirile
Bunicii:

POVESTE DESPRE POVEȘTI

(Țara Lăpușului, Undeva... Cândva...)

— Bunico, îmi spui o poveste?

Bătrâna mă privi un moment pe deasupra ochelarilor, alunecați acum spre vârful nasului. Zâmbi. Acul nu-și încetinise cursa. Am oftat. Avea treabă serioasă pesemne. Am început să desenez alene cu degetul pe aburul geamului, privind într-o doară spre înserarea care nu voia să se lase. Era spre începutul Păresimilor¹, când... în prag de imprimăvărare, și iarna și noaptea păreau mai scurte și mai departe.

— Îți plac poveștile? m-a întrebat pe neașteptate.

— Îmi plac...

— De care? Cele cu zăi² și cu prințese gata de salvat? Ori poate cele cu zâne?

1. Postul Paștilor, Postul Mare

2. Zmei

Am dat din umeri.

— De toate. Pe geam, degetul aluneca, așa, agale³. Dar, mai ales, îmi plac poveștile acelea... cum le zici tu? Adevărate. Îmi spui?

— Cum aș putea ghici oare ce poveste să îți zâc dacă nici tu nu știi?... Povești îs multe, d-apoi nu tare se lasă ele povestite la-ntâmplare, orișicând... orișicui.

— Așa de multe or fi oare?

— Așa-i... precis. Îți spun eu!

Îs povești despre oameni, despre locuri, despre evenimente... Îs povești despre mine, despre tine...

...și despre alții care or fost, ori poate mai sunt prin alte părți, prin alte locuri...

Îs povești despre timp și despre timpuri și despre anotimpuri. Despre cum o tăt fost și cum n-o fost și despre cum ar tăt fi fost dacă...

Îs povești despre trăiri și simțiri. Despre bucurii și năcazuri. Despre iubiri. Despre dușmăanii. Despre accidente și incidente. Despre găsiri și pierderi și regăsiri. Despre frângerii și înfrângerii și răsfrângerii. Despre speranță și vis.

Îs povești despre culori, despre zgomote și muzică și muzici, despre atingeri.

3. Fără grabă, domol

Îs povești cărora le-a venit rândul, povești care sar păste rând, povești care pur și simplu... nu stau la rând... Sunt povești spuse și povești nespuse... mă rog... nespuse niciodată sau nespuse încă sau nespuse ție și mai sunt – nu încapе vorbă – povești care nu se zăc...

— Și-atunci cum aflăm despre ele?

Eram nedumerit. Dacă eu îi cerusem Bunei o poveste și, de fapt, poveștii mele nu îi venise încă rândul?

— Se trăiesc, Micule. Îs povești care numa' se trăiesc sau numa' se sânt... într-un gest, într-o uitătură, într-o tăcere, într-un răs sau într-un plâns sau... poate, no, într-o plimbare.

— Nu înțeleg, i-am spus. Și m-am întors nepăsător la desenatul pe geam, bosumflat și convins că poveștii pe care tocmai o cerusem nu-i venise încă vremea și Bunica nu voia să recunoască.

— Ți-a veni și vremea să înțelegi, mi-a spus după o vreme. În viață îi mult timp... pentru multe povești, dar totuși fiecare poveste are răstimpul ei de a fi... și timpul potrivit pentru a se povesti...

— Și totuși, Bunico, îmi spui o poveste?... m-am oțărât eu amărât. Măcar despre ce faci tu acolo acum. Până și aburul de pe geam se

terminase... era acum doar o grămăjoară jalnică de picături scurse, reci. Și tot nu venise seara.

Bunica a zâmbit iarăși.

— Păi tocmai ți-oi fi fost zâsă una, Micule...

O poveste... despre povești.

A lăsat lucrul deoparte și a dat din cap către el, privindu-mă cum îmi găsisem acum de joacă să îi sting una dintre lumânările de pe masă.

— *Ca să poți stânge o lumânare, trebuie ca mai 'nainte ea să fi fost aprinsă. Nu poți spune povești despre prezent. Ca să povestești ceva, trebuie ca acel lucru să se fi petrecut deja... ori să nu să fi petrecut niciodată, a mai spus ea, apoi și-a reluat lucrul, fără să îmi ceară să aprind din nou lumânarea.*

*Tot nu înțelesesem, dar vocea Bunicii
avea iz de taină și n-am mai spus nimic.*

Afară, pe neașteptate, venise noaptea.

*Pesemne că și ziua, și primăvara, totuși...
erau încă departe.*

Amintirile
Nepoatei:

O OARECARE PĂPUȘĂ RUSEASCĂ

*(Țara Lăpușului, Undeva...
Cândva... mai aproape de zilele noastre)*

Ai văzut vreodată o păpușă rusească? Din aceea viu colorată, păstrată în vitrine și mirosind a lemn și vopsea și, poate, puțințel a praf... atunci când o desfăci și dai la iveală, dinăuntru, încă una identică, dar mai mică? Și aceea, la rândul ei încă una și mai mică? Și apoi încă... una?

...

Îmi amintesc așa cum m-aș uita într-o oglindă. Imaginea este clară, dar totul în jur este învăluit în ceață. O ceață care devine, cu fiecare zi care trece, mai albicioasă, mai densă, mai opacă. E firesc. Au trecut mai bine de douăzeci și cinci

de ani de atunci și zilele continuă să alunece. Ceața aceasta... nu-i decât timp. Timp petrecut, timp așternut. Peste toate. În primul rând peste amintiri. *Căci între amintire și vis – călcând amândouă pe muchia neființei – ce diferență ar mai putea fi oare, atunci când timpul nu mai are demult file în calendar?*

Nu eram mai mare decât este fata mea acum sau, poate, doar cu puțin și eram – împreună cu mama și bunicii – în Țara Lăpușului, pe meleagurile natale ale Bunicului, într-un final de vară din care puține detalii mai răzbat până la mine, cea de acum. Mersesem cu ei într-o vizită, la singurul unchi al Bunicului care mai era pe atunci în viață, având o vârstă patriarhală (și o mustață așijderea⁴, de altfel). Detaliile sunt discontinue și învăluite în lumina unui soare călduț de după-amiază. Fusta apretată cu care mă îmbrăcuse Mama, ciorăpeii albi și pantofii de lac (de care eram foarte mândră, dar care mă băteau după primii zece pași). Drumul lung și un pușintel cam prăfuit, făcut în parte pe jos, în parte pe umerii Bunicului. Curtea mare și verde. Puii de pisică puși într-o cutie pe prag. Scopul vizitei noastre – badea Indrei: cam tare de urechi și cam pușintel la trup sub „cămeșă⁵” albă, cu o mustață stufoasă

4. De asemenea, tot așa

5. Cămașă, ie

și intens grizonată (dar nu complet căruntă) care părea să se miște conform unei voințe proprii, de câte ori bătrânul spunea ceva. Drept este că nu-i prea înțelegeam cuvintele, măcar că – în ochii mei de copil – nici nu părea chiar așa de bătrân cum i se dusese buhul. Dar, lucru curios, Bunicul părea în schimb mult mai tânăr acolo. Probabil prin comparație. Tare cred că nici el nu înțelegea tot ce zicea Badea, fiindcă mai mult zâmbea, printre niște cuvinte de circumstanță. Îmi amintesc că m-am plictisit repede și am alunecat încetișoooo de pe scaunul înalt, cu spătar, pe care fusesem așezată (Bunica îmi atrăsese deja atenția de câteva ori să stau cuminte) postându-mă în fața unei vitrine cât toate zilele (de post!) și admirând modelele diferitelor cescuțe cu farfuriore pentru cafea. Printre ele am zărit o figurină foarte colorată, care semăna cu o feteiță, dar având forma unei solnițe mai pântecoase. Am întrebat-o pe doamna gazdă (nu mai știu cine era, dar tind să cred că vreo fiică a bătrânului) ce este aceea și mi-am atras astfel o nouă observație de la Bunica, legată de lipsa mea de maniere. Dar gazda a zâmbit șugubăț⁶ și, descuiind vitrina, a extras micul obiect, punându-l pe masă, în fața

6. Glumeț, hazliu, poznaș

mea (între timp fusesem reașezată cuviincios pe scaunul cel înalt).

— Este o păpușă care vine tocmai din Rusia, a spus ea.

— Matrioșka, a completat Bunica.

— Numa' nu-i o păpușă oarecare. Are o... mică taină, a zâmbit enigmatic găzdoaia noastră, în timp ce îi deșuruba burta de lemn, lăsând să iasă la iveală o figurină identică, dar mai mică. Mai bine zis, mai multe taine... a continuat ea, deșurubând și păpușa mai mică.

Sub ochii mei, brusc mai mari și mai atenți, au răsărit pe masă nu mai puțin de șapte (!) păpuși de lemn, identice, fiecare un pic mai mititică decât precedenta. Mi-am tot făcut de lucru cu ele, numărându-le, băgându-le înapoi una în cealaltă, în ordine sau alandala, doar pentru ca un minut mai târziu să deșurubez iar la ele (cu grijă, fiindcă filetul de lemn, demult nefolosit, scârțâia când și când). N-am fost nicicum convinsă că cea mai mică păpușă nu se desface, am tot iscodit-o, am tot tras de ea. Până la urmă, am lăsat-o în pace și, la un moment dat, profitând de indulgența Bunicii, am zbughit-o afară să mă joc cu pisicile. Ca urmare, tot din ziua aceea, în afară de amintire, mi se trage și cicatricea unei frumoase zgârieturi pe dosul mâinii stângi: pisica-mamă

nu părea să vină din tot din Rusia (chit că o chema Ludmila), dat fiind că nu a cooperat deloc atunci când am vrut să o deșurubez și pe ea, ca să îi bag pisoii în burtica rotunjoară. Cât despre ei, mă convinsesem repejor că – aidoma păpușii celei mai mici – nu se desfăceau nicicum. Probabil erau încă prea mici.

Gazda ne-a împăcat repede, și pe mine, cu o chisea de dulceață de cireșe amare, și pe maica-pisică, cu o străchinuță de lapte cald, proaspăt muls, căci era spre seară de-acuma.

Drumul spre casă, tot pe umerii Bunicului, mi s-a părut mai scurt, dar nu mai știu deloc când și cum s-a terminat. Străzile erau pustii și casele pe lângă care treceam erau tăcute. Doar greierii se mai auzeau când și când. Ciorăpeii albi nu mai erau demult albi, însă pantofii de lac mă strângeau chiar și acum, când nu mai mergeam... îmi simțeam degetele pulsând sub învelișul dur. Tare repede a mai venit noaptea în ziua aceea!

La vreo douăzeci de ani după această oarecare întâmplare, am primit în dar o astfel de păpușă de la prietena mea cea mai bună, proaspăt întoarsă de pe meleagurile Annei Karenina. Și mi-am amintit. Și mi-a fost drag. Încă îmi este. Și, deși nu i-am mai revăzut niciodată pe oamenii aceia – badea Indrei demult trebuie să fi ajuns

„oale și ulcele”⁷, cum se zice prin partea locului – păstrez, până acum, imaginea păpușii colorate dintr-o vitrină altfel sobră, păpușă al cărei secret nemaivăzut mi-a uimit o scurtă după-amiază a timpului meu fără vârstă. Și mai păstrez, desigur, cicatricea liniară a unei zgârieturi de pisică la rădăcina arătătorului stâng, precum și... gustul pentru dulceața de cireșe amare: dar să fie rece și să nu care cumva să mă doară vreo măsea, fir-ar să fie! (clar, pe atunci nu aveam probleme din acestea... că sigur mi-aș fi amintit!)

...

Îmi stăruie în minte acest crâmpei de amintire zilele acestea... pentru că povestea aceasta este exact ca o Matrioska. Nu este o poveste care începe și se termină și atât. Este o poveste făcută din povești care ies unele din altele, în ordinea alandala în care le-a băgat copilul de atunci. Copilul care eram. Copilul care se mai ascunde pe undeva, jucându-se de-a v-ați ascunselea cu mine cea de acum. Cu copilul mare. Cu ne-copilul. Povești amestecate... despre mine, despre Fetița care am fost, despre Bunicul și despre copilul care a fost Bunicul, pe vremea când avea

7. Decedat de mult timp